

T.B.M.M.
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Sayı : 3987
Tarih : 18.10.2019

Türkiye Büyük Millet Meclisi -
KÜTÜPHANE VE ARŞİV
HİZMETLERİ BAŞKANLIĞI
Tarih: 18/10/2019
Sayı: -120.10-E.00000552825

0000552825

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Son günlerde artan ırkçı saldırılar ve Kürtçe konuşan yurttaşlara ilişkin linç girişimlerinin neden ve sonuçlarının, Kürt dilinin kullanımının engellenmesi ve bu ortaya çıkan mağduriyetler bağlamında tüm boyutlarıyla araştırılarak gerekli çalışmaların yapılması ve önlemlerin için Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis Araştırması açılmasını arz ve talep ederiz. 17.10.2019

Meral DANIŞ BEŞTAŞ

HDP Siirt Milletvekili

GEREKÇE

Dil hakları olarak anılan hakların birçoğu genel insan hakları standartlarından çıkmıştır. Bilhassa ayrımcılığa uğramama hakkı, ifade özgürlüğü hakkı, özel yaşam hakkı, dilsel bir azınlığa mensup kişilerin grubunun diğer üyeleriyle ilişkilerinde kendi dillerini kullanma hakkı ile dil hakları arasında yakın bir ilişki vardır. Bütün bu haklar, uluslararası hukukun genel olarak tanıdığı olduğu bireysel insan haklarıdır.

Ancak Türkiye’de Kürtçe başta olmak üzere diğer dillerin kullanımı bir baskı mekanizması ile karşılaşmış hatta Türkçe’den başka bir dilde konuşmak çoğu kez suça dahi konu olmuştur. Son yıllarda artan ayrımcılık ve kutuplaşma ikliminde ise Kürtçe bu bedellerin çok daha ötesinde saldırıların odağı olmuş ve çok sayıda yurttaş yalnızca Kürtçe konuştuğu için öldürülmüş yahut linçe maruz kalmıştır. Geçtiğimiz yıllarda Antalya’da öldürülen Mahir Çetin, geçtiğimiz günlerde yaşamını yitiren Şirin Tosun ve soda şişesiyle kafasına darbe alan 74 yaşındaki Ekrem Yaşlı yalnızca kamuoyuna yansıyan elim hadiselerdir. Eşinin ameliyatı nedeniyle hastanede bulunan Ekrem Yaşlı’nın Türkçe bilmeyen eşi ile Kürtçe konuşması, bir hasta yakının soda şişesiyle Ekrem Yaşlı’ya saldırmasına neden olurken, hastanede bu olaya şahitlik edenlerin hiçbir tepki göstermemiş olması ise meselenin irdelenmesi gereken diğer boyutudur. Kuşkusuz tüm bunların sorumlusu dilleri yasaklayan ve buna ilişkin ayrımcılık geliştiren siyasi iradedir.

Cumhuriyetin ilk dönemlerinden itibaren uygulanan “*Vatandaş Türkçe konuş*” kampanyaları ile toplumdaki diğer diller asimile edilirken mevzuattan eğitime değin tek

dil politikası hakim kılınmıştır. Bunun yarattığı travma ise hala atlatılamamış, rü kendi anadillerinde gören halklara en tabii hak olan anadilinde konuşmalarına getirilen yasaklamalar bir nebze kaldırılmış olsa da yürütülen ırkçı politikalarla halk arasında düşmanlık yaratan boyuta taşınmıştır. TBMM Genel Kurulu'nda parlamenterlerce Kürtçe yapılan konuşmaların tutanaklara "*bilinmeyen bir dil*" olarak yahut "x" olarak geçirilmesinin toplumdaki yansıması ne yazık ki yaşam hakkı ihlallerine dek varmıştır. 12 Eylül sonrası, cezaevi önünde bekleyen ve evlatları ile kendi anadilinde konuşan annelerin darp edilmesi yahut işaret diliyle anlaşmaya zorlanmaları en ağır hak ihlalleri olarak tarihe geçmiştir. Her ne kadar Türkiye'nin AB tam üyeliğine aday olarak kabul edilmesiyle (Aralık 1999) birlikte Türkiye ile AB arasındaki ilişkilerin yoğunlaşması, Türk mevzuatının farklı kimliklerin ve dillerin kendilerini ifade etmelerini önleyen yasaklardan -kısmen de olsa- arındırılmasında olumlu bir rol oynamış ise de atılan bu adımların gündelik yaşama yansıması olmamıştır. Çünkü iktidarların tek dil hâkimiyetine ilişkin tutumları bir takım yasal düzenlemelere rağmen pratikte devam etmiş, milliyetçiliğin tırmandığı dönemlerde toplumsal şiddet hadiseleriyle her kezinde ortaya çıkmıştır.

Oysa Türkiye'de milyonlarca yurttaşın anadili Kürtçe'dir. Kürtçe, Hint-Avrupa dil ailesine ait en kadim dillerden olup Orta Doğu'nun en çok konuşulan dillerindendir. Dünyanın en büyük dijital sözlüğü Wikipedia, yeryüzünde konuşulan dillerin kelime hazinelerini araştıran bir veri yayınlamış olup binlerce dil arasında yapılan bilimsel araştırmaya göre, 730 bin 686 kelimelik bir hazineye sahip olan Kürtçe'nin, dünyanın en zengin 9. dili durumunda olduğu ifade edilmiştir.

Bireysel bir insan hakkı olan anadil kullanımının yasaklanması/engellenmesi/şiddetin meşrulaştırılması, aynı zamanda o toplumun tüm kültürel öğeleri ile birlikte yok sayılması anlamına gelmektedir. Bu ise en büyük insan hakkı ihlalidir. Hatta bireysel bir hak ihlali olmanın ötesinde insanlık tarihi için çok önemli canlı bir parçanın yok edilmesiyle eşdeğerdir. Katiyetle kendi dilini konuşan bir yurttaşın canı ile bedel ödemesi insanlık ayıbıdır.

Son dönemlerde artan ırkçılık ve buna bağlı olarak Kürtçe konuşan yurttaşlara yönelik yoğun saldırılar bağlamında Kürtçe üzerindeki baskı araçlarının araştırılması, anadil kullanımının önündeki tüm engellerin kaldırılması ve dilin gelişimi için yapılabilecek çalışmaların tespiti için Meclis Araştırması açılmasını talep etmek gerekmiştir.

1	ABDULLAH KOÇ	AĞRI	Abdullah Koç
2	FİLİZ KERESTECİOĞLU	ANKARA	Filiz Kerestecioğlu
3	NECDET İPEKYÜZ	BATMAN	Necdet İpekyüz
4	AYŞE ACAR BAŞARAN	BATMAN	A. Acar Başaran
5	İMAM TAŞÇIER	DİYARBAKIR	İmam Taşcier
6	GARO PAYLAN	DİYARBAKIR	Garo Paylan
7	MAHMUT TOĞRUL	GAZİANTEP	Mahmut Toğrul
8	MURAT ÇEPNİ	İZMİR	Murat Çepni
9	EBRÜ GÜNAY	MARDİN	Ebrü Günay
11	AYŞE SÜRÜCÜ	ŞANLIURFA	Ayşe Sürücü
12	HABİP EKSİK	İĞDIR	Habip Eksik
13	HÜSEYİN KAÇMAZ	ŞIRNAK	Hüseyin Kaçmaz
14	AHMET ŞIK	İSTANBUL	A. Şik
15	PERO DUNDAR	MARDİN	P. Dunder
16	TUMA ÇELİK	MARDİN	Tuma Çelik
17	RIDVAN TURAN	MERSİN	Ridvan Turan
18	ŞEVİN ÇOŞKUN	MUŞ	Şevin Çoşkun
19	MENSUR İŞİK	MUŞ	Mensur İşik
20	SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ	İZMİR	Serpil Kemalbay